

Sygn. akt: I C 429/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

G., dnia 5 października 2018 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni, I Wydział Cywilny

Przewodniczący: SSR Sławomir Splitt

Protokolant: Jolanta Migot

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 października 2018 roku

sprawy z powództwa **Gminy M. G.**

przeciwko **W. K. i Z. K.**

o eksmisję

I. nakazuje pozwanym W. K. i Z. K., aby opuścili, opróżnili z wszystkich rzeczy i wydali powodowi Gminie M. G. lokal mieszkalny oznaczony numerem (...) położony w G. przy ulicy (...);

II. orzeka, że pozwanemu Z. K. nie przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego;

III. orzeka, że pozwanemu W. K. przysługuje uprawnienie do lokalu socjalnego;

IV. wstrzymuje wykonanie punktu I wyroku w stosunku do W. K. do czasu przedstawienia pozwanemu W. K. przez Gminę M. G. oferty najmu lokalu socjalnego;

V. odstępuje od obciążania pozwanych kosztami procesu.

Sygnatura akt: I C 429/18

UZASADNIENIE

Powódka Gmina M. G. wniosła pozew przeciwko W. K. i Z. K. domagając się nakazania pozwanym, aby opuścili, opróżnili oraz wydali powodce lokal mieszkalny nr (...) położony w budynku przy ul. (...) w G., a także wniosła o nie orzekanie o prawie do lokalu socjalnego oraz o zwrot kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, iż jest właścicielem spornego lokalu, natomiast pozwani nie posiadają tytułu prawnego do tego lokalu z uwagi na rozwiązanie umowy najmu w stosunku do najemcy B. K. w dniu 30 października 2008 r. B. K. zmarła po rozwiązaniu umowy najmu, w dniu 4 sierpnia 2015 r. Przyczyną rozwiązania umowy najmu z B. K. były zaległości z zapłatą czynszu znacznie przekraczające trzy okresy płatności. Wezwania do zapłaty należności w dodatkowym terminie jednego miesiąca pod rygorem rozwiązania stosunku najmu nie przyniosły oczekiwanego rezultatu. Powyższe stanowiło podstawę do rozwiązania stosunku najmu na podstawie art. 11 ust. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o ochronie praw lokatorów (...). Pozwani wezwani do dobrowolnego opuszczenia lokalu nie wydali go powodowi, zajmując lokal bez tytułu prawnego do chwili obecnej. Pozwani nie regulują też odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu. Powódka oświadczyła, iż nie są jej znane okoliczności uzasadniające przyznanie pozwanym prawa do lokalu socjalnego.

(pozew k. 3-5)

W odpowiedzi na pozew pozwany Z. K. wniósł o przyznanie mu prawa do lokalu socjalnego. Pozwany wskazał, że w dniu 7 maja 2016 r. został zwolniony z aresztu śledczego, w którym przebywał od dnia 22 maja 2012 r. Przed tą datą nie zamieszkiwał w przedmiotowym lokalu z uwagi na alkoholizm matki. Po powrocie z aresztu pozwany zamieszkał w spornym lokalu, lecz z uwagi na trudności w znalezieniu pracy nie był w stanie opłacać czynszu. Pozwany wskazał, że aktualnie ma pracę, lecz jest ona nisko płatna. Nadto, podniósł, że nie wiedział o zadłużeniu mieszkania, gdyż nie utrzymywał kontaktu z matką, zaś wierzyciel nigdy nie próbował polubownie ustalić z nim zasad spłaty zadłużenia. Pozwany wskazał także, że zobowiązuje się spłacić zadłużenie, jeśli zostanie rozłożone na niego i byłego konkubenta matki, który także zamieszkuje w lokalu.

(odpowiedź na pozew pozwanego Z. K. k. 38)

W odpowiedzi na pozew pozwany W. K. wniósł o przyznanie mu prawa do lokalu socjalnego z uwagi na swoją ciężką sytuację życiową. W uzasadnieniu wskazał, że jest konkubentem B. K., a po jej śmierci został w przedmiotowym lokalu, gdyż nie miał gdzie się podziać. Pozwany wskazał, że ma rentę, z której nie był w stanie opłacać czynszu. Aktualnie pozwany ma emeryturę w kwocie 700 zł. Pozwany podniósł, że jest osobą niepełnosprawną, schorowaną i do funkcjonowania w życiu codziennym jest mu potrzebna pomoc drugiej osoby. Nadto, zobowiązał się do spłaty zadłużenia w ratach po 50 zł miesięcznie.

(odpowiedź na pozew W. K. k. 39)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka Gmina M. G. jest właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gdyni prowadzi księgę wieczystą nr (...). Na podstawie umowy najmu zawartej w dniu 13 kwietnia 1994r. najemcą lokalu mieszkalnego nr (...) znajdującego się w budynku położonym na ww. nieruchomości była B. K..

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: umowę najmu z dnia 13 kwietnia 1994r. k. 7-11, wydruk treści księgi wieczystej nr (...) k. 12)

Wraz z najemczynią w przedmiotowym lokalu mieszkał jej konkubent W. K.. Pozwany prowadził wspólne gospodarstwo domowe z najemczynią.

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o przesłuchanie pozwanego W. K. płyta CD k. 90)

B. K. posiadała zaległości w zapłacie czynszu najmu w wysokości przekraczającej należności za trzy pełne okresy płatności. Powódka wielokrotnie wzywała ją do spłaty zadłużenia. Pismem z dnia 19 lipca 2007r. powódka wezwała najemczynię do zapłaty zaległości z tytułu czynszu w kwocie 10.793,11 zł w terminie miesiąca pod rygorem wystąpienia z powództwem o zapłatę na drogę sądową oraz rozwiązania umowy najmu. Wezwanie zostało najemcy doręczone w dniu 24 lipca 2007r.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o wezwanie do zapłaty z dnia 19 lipca 2007r. wraz z dowodami doręczenia k. 14-14v, wezwanie z dnia 18 maja 2004r. k. 16)

Pismem z dnia 21 lipca 2008r. powódka wypowiedziała B. K. umowę najmu lokalu mieszkalnego nr (...) na podstawie art. 11 ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Wypowiedzenie zostało doręczone najemczyni w dniu 29 lipca 2008r. Umowa uległa rozwiązaniu z dniem 31 października 2008r.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wypowiedzenie umowy najmu k. 18 wraz z dowodem doręczenia k. 18v)

B. K. zmarła w dniu 4 sierpnia 2015r.

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o odpis skróconego aktu zgonu k. 13)

Po śmierci najemczyni w lokalu nadal zamieszkuje pozwany W. K.. Pozwany nie uiszcza na rzecz powódki odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu. Na koniec stycznia 2018 r. zadłużenie lokalu wynosiło 40.740 zł.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o: wezwanie przedsądowe z dnia 22 września 2015r. k. 15, pismo z dnia 10 października 2017r. k. 17, dane syntetyczne za lata 2017-2018 k. 19)

Pozwany Z. K. w okresie od 22 maja 2012r. do 7 maja 2016r. odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w S.. Przed osadzeniem pozwany nie mieszkał w przedmiotowym lokalu nr (...) przy ul. (...). Do lokalu wprowadził się po opuszczeniu zakładu karnego.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o świadectwo zwolnienia z dnia 6 maja 2016r. k. 35, przesłuchanie pozwanego Z. K. płyta CD k. 90)

Pozwani nie korzystają ze świadczeń pomocy społecznej ani nie są zarejestrowani jako osoby bezrobotne w Powiatowym Urzędzie Pracy.

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o pismo MOPS z dnia 16 lipca 2017r. k. 32, zaświadczenia PUP k. 50-51)

Pozwany W. K. ma 65 lat, cierpi na zespół mózdkowy, legitymuje się orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS o częściowej niezdolności do pracy do dnia 31 października 2019 r. W związku z powyższym schorzeniem pozwany najpierw przebywał na zwolnieniu lekarskim, potem na świadczeniu rehabilitacyjnym, po czym przeszedł na rentę. Od marca 2018r. pozwany jest na emeryturze. Z tytułu emerytury pozwany uzyskuje świadczenie w kwocie 772,35 zł brutto (tj. 669,84 zł netto). Pozwany ma problemy z chodzeniem, porusza się przy pomocy dwóch kul. Pozwany jest kawalerem, nie ma dzieci i innego tytułu prawnego do lokalu. Jedyne dziecko rodziny pozwanego – siostra zamieszkuje w okolicach S..

(dowód: orzeczenia lekarza orzecznika ZUS k. 44-45, zaświadczenia o stanie zdrowia k. 42-44, decyzja emerytalna ZUS k. 59, przesłuchanie pozwanego W. K. płyta CD k. 90)

Pozwany Z. K. pracuje na podstawie umowy zlecenia jako konserwator za wynagrodzeniem w kwocie 800 zł miesięcznie. Miesięczny dochód pozwanego wynosi 1.200 – 1.300 zł. Pozwany posiada wykształcenie podstawowe, nie ma wyuczonego zawodu. Ma zobowiązania alimentacyjne w kwocie 1.000 zł miesięcznie na dwójkę dzieci (zaległość z tego tytułu przekracza kwotę 10.000 zł). Pozwany jest osobą zdrową, ponosi wydatki na opłaty za telewizję kablową oraz wyżywienie. Pozwany nie utrzymuje kontaktów z rodzeństwem, które mieszka w S..

(dowód: zaświadczenie k. 61, przesłuchanie pozwanego Z. K. płyta CD k. 90)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów przedłożonych przez strony oraz wezwane organy, a także dowodu z przesłuchania pozwanych.

Oceniając zebrany w sprawie materiał dowodowy, Sąd nie dopatrywał się żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności i mocy dowodowej powołanych powyżej dokumentów. Podkreślić należy, iż w przypadku dokumentów prywatnych w postaci umowy najmu, wezwań do zapłaty, wypowiedzenia umowy najmu etc. żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, prawdziwości twierdzeń w nich zawartych, ani też nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi pismami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Forma i treść przedmiotowych dokumentów nie budzi również wątpliwości Sądu.

Za wiarygodne Sąd również uznał zeznania pozwanych w zakresie dotyczącym ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, możliwości zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, a także zamieszkiwania w spornym lokalu mieszkalnym. W ocenie Sądu zeznania pozwanych były szczere, wewnętrznie spójne i nie budziły wątpliwości w świetle

zasad doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania. Nadto, w części zeznania te znalazły potwierdzenie w dowodach z dokumentów.

Podstawę prawną roszczenia powódki o wydanie przedmiotowego lokalu stanowi przepis art. 222 § 1 kc, zgodnie z którym właściciel może żądać od osoby, która włada jego rzeczą, aby rzecz została mu wydana, chyba że osobie tej przysługuje skuteczne względem właściciela prawo do władania rzeczą. W świetle powołanego przepisu przesłankami roszczenia windykacyjnego są:

- 1) własność podmiotu podnoszącego roszczenie;
- 2) faktyczne władanie rzeczą przez podmiot, przeciwko któremu kierowane jest roszczenie;
- 3) brak skutecznego względem właściciela uprawnienia do władania rzeczą, które przysługiwałoby osobie, która rzeczą faktycznie włada (por. M. Gutowski (red.) Kodeks cywilny. Tom I. Komentarz. Art. 1-449¹¹, wyd. 1, 2016).

W świetle przedłożonych przez powódkę dokumentów nie ulegało żadnej wątpliwości, że jest ona właścicielem nieruchomości gruntowej położonej w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Gdyni prowadzi księgę wieczystą nr (...). Na przedmiotowej nieruchomości posadowiony jest budynek mieszkalny, w którym znajduje się niewydzielony lokal mieszkalny oznaczony nr (...).

Bezsporne również było, że na podstawie treści umowy najmu zawartej w dniu 13 kwietnia 1994r. najemcą przedmiotowego lokalu była B. K. – matka pozwanego Z. K. i konkubina pozwanego W. K.. Strona powodowa zdołała również wykazać, że stosunek najmu łączący powoda z B. K. został rozwiązany zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Zgodnie z treścią art. 11 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego jeżeli lokator jest uprawniony do odpłatnego używania lokalu, wypowiedzenie przez właściciela stosunku prawnego może nastąpić tylko z przyczyn określonych w przepisie tego artykułu, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 4 i 5. Wypowiedzenie powinno być pod rygorem nieważności dokonane na piśmie oraz określać przyczynę wypowiedzenia. Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 2 pkt. 2 wypowiedzenie z powodu zalegania z zapłatą czynszu powinno nastąpić nie później niż na miesiąc naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego pod warunkiem, że lokator jest w zwłoce z zapłatą czynszu lub innych opłat za używanie lokalu co najmniej za trzy pełne okresy płatności pomimo uprzedzenia go na piśmie o zamiarze wypowiedzenia stosunku prawnego i wyznaczenia dodatkowego, miesięcznego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

W świetle przedłożonych przez stronę powodową dokumentów uznać należało, iż wszystkie przesłanki, o jakich mowa w art. 11 ust. 2 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, zostały spełnione. Zważyć bowiem należy, iż najemczynie B. K. posiadała zaległości w zapłacie czynszu w wysokości przekraczającej należności za trzy pełne okresy płatności. Z przedłożonych dokumentów wynika, że według stanu na dzień 30 czerwca 2007r. zadłużenie stanowiło kwotę 10.793,11 zł, przy czym kwotę 8.765,33 zł stanowiły nieuiszczone świadczenia okresowe, a kwotę 2.027,78 zł naliczone odsetki. Zgodnie z powołaną powyżej procedurą, pismem z dnia 19 lipca 2007r. powódka wezwała najemcę tj. B. K. do zapłaty zaległości w terminie miesiąca pod rygorem rozwiązania umowy najmu. Wezwanie zostało najemczynie doręczone w dniu 24 lipca 2007r. Wobec bezskuteczności wezwania, pismem z dnia 21 lipca 2008r. powódka wypowiedziała B. K. umowę najmu lokalu mieszkalnego nr (...) jako przyczynę wypowiedzenia wskazując zaległości w zapłacie czynszu w wysokości przekraczającej trzy pełne okresy płatności.

Wypowiedzenie zostało doręczone najemczynie w dniu 29 lipca 2008r. W związku z powyższym z dniem 31 października 2008r. stosunek najmu uległ rozwiązaniu. Bez wątplenia zatem, powódka wykazała, iż dokonała wypowiedzenia stosunku najmu z zachowaniem rygorów, o których mowa w art. 11 pkt. 2 ust. 2 wskazanej wyżej ustawy, co w konsekwencji pobawiło najemczynie tytułu prawnego do zajmowania lokalu i zrodziło po stronie powodowej skuteczne roszczenie windykacyjne. Podkreślić przy tym należy, iż z chwilą upływu okresu wypowiedzenia tytuł prawny do zamieszkiwania w spornym lokalu utraciły również wszelkie osoby, które swój tytuł wywodziły od najemczynie. Z tych przyczyn żądanie powódki dotyczące eksmisji pozwanych zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 14 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego, Sąd zobowiązany był z urzędu badać przesłanki w zakresie orzeczenia o uprawnieniu do lokalu socjalnego wobec osób, których dotyczy nakaz opróżnienia lokalu. Podkreślić należy, iż prawo do lokalu socjalnego przysługuje jedynie osobom, które posiadają status byłego lokatora w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 1 lokatorem jest najemca lokalu lub osoba używająca lokal na podstawie innego tytułu prawnego niż prawo własności.

Status lokatora niewątpliwie przysługiwał W. K., albowiem był on uprawniony do korzystania z przedmiotowego mieszkania jako domownik najemcy. Bezsporne bowiem było, że pozwany W. K. był konkubentem zmarłej najemczynie B. K., wspólnie zamieszkiwał z najemczynią i wspólnie prowadził z nią gospodarstwo domowe. Zatem przysługiwało mu uprawnienie pochodne od prawa najemcy, powstające i gasnące razem z nim (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1959 r., I CO 1/59, OSPiKA 1960, nr 2, poz. 35). W takiej sytuacji brak jest podstaw do uznania, że pozwany zajmował lokal bez tytułu prawnego, skoro przysługiwał mu tytuł pochodny od najemcy i skuteczny wobec wynajmującego. Zatem w tych okolicznościach uznać należało, że pozwanego W. K. obejmuje ochrona przewidziana w art. 14 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego.

Natomiast, jak wynika z zebranego materiału dowodowego drugi z pozwanych Z. K. przed osadzeniem w areszcie śledczym nie zamieszkiwał w przedmiotowym lokalu. Okoliczność tę pozwany przyznał w odpowiedzi na pozew. Pozwany zamieszkał w tym lokalu po opuszczeniu zakładu karnego, co nastąpiło w dniu 7 maja 2016 r., a więc już po skutecznym rozwiązaniu umowy najmu przez powódkę. Z tego względu należało uznać, że pozwany Z. K. nie jest lokatorem w rozumieniu przedmiotowej ustawy i z tego względu nie podlega ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego.

Wyjaśniwszy kwestię statusu pozwanych, w dalszej kolejności należało wyjaśnić, czy byłemu lokatorowi tj. pozwanemu W. K. przysługuje prawo do lokalu socjalnego. Zgodnie z treścią art. 14 ust. 4 ww. ustawy sąd nie może orzec o braku uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego wobec:

- 1) kobiety w ciąży,
 - 2) małoletniego, niepełnosprawnego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238) lub ubezwłasnowolnionego oraz sprawującego nad taką osobą opiekę i wspólnie z nią zamieszkałą,
 - 3) obłożnie chorych,
 - 4) emerytów i rencistów spełniających kryteria do otrzymania świadczenia z pomocy społecznej,
 - 5) bezrobotnych,
 - 6) osoby spełniającej przesłanki określone przez radę gminy w drodze uchwały
- chyba że osoby te mogą zamieszkać w innym lokalu niż dotychczas używany.

W ocenie Sądu pozwany W. K. spełnia przesłankę określoną w art. 14 ust. 4 pkt 6 ustawy. Zgodnie z treścią uchwały Nr XIII/255/15 Rady Miasta G. z dnia 28 października 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali mieszkalnych wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy M. G. (Dz. Urzędowy Województwa (...) z dnia 27 listopada 2015 r. poz. 3608 oraz Dz. Urzędowy Województwa (...) z dnia 23.02.2016 r. poz. 767 w sprawie sprostowania błędu) prawo do ubiegania się o wynajęcie lokalu socjalnego mają osoby znajdujące się w trudnej sytuacji mieszkaniowej, nie posiadające tytułu prawnego do lokalu, których średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa

domowego w okresie 6 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku nie przekracza 100% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 75% najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym. Kwota najniższej emerytury od dnia 1 marca 2018r. wynosi 1.029,80 zł. Jak natomiast wynika z przedłożonych przez pozwanego dokumentów jedynym dochodem pozwanego jest emerytura w kwocie 772,35 zł brutto (tj. w wysokości 669,84 zł netto).

Jednocześnie należy zaznaczyć, że obaj pozwani prowadzą osobne gospodarstwa domowe, nie są spokrewnieni ani spowinowaceni, osobno ponoszą koszty swojego utrzymania. Pozwany nie ma również tytułu prawnego do innego lokalu ani też nie ma możliwości zamieszkania u rodziny. Siostra pozwanego zamieszkuje w okolicach S., zaś pozwany od 25 lat mieszka w G. i tutaj znajduje się jego centrum życiowe.

Wobec powyższego, skoro pozwany W. K. spełnia przesłankę obligatoryjną o jakich mowa w art. 14 ust. 4 pkt 6 ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, to Sąd zobowiązany był do ustalenia mu uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego, zaś na podstawie art. 14 ust. 6 wyżej cytowanej ustawy, Sąd nakazał wstrzymanie wykonania opróżnienia lokalu do czasu złożenia pozwanemu przez Gminę M. G. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Ponadto, Sąd orzekł, że Z. K. nie przysługuje prawo do lokalu socjalnego.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc i odstąpił od obciążania pozwanych kosztami procesu. Nie ulega wątpliwości, że przepis art. 102 kpc urzeczywistnia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Zważyć jednak należy, iż nieskonkretyzowanie w tym przepisie „wypadków szczególnie uzasadnionych” oznacza, że to sądowi rozstrzygającemu sprawę została pozostawiona ocena, czy całokształt okoliczności pozwala na uznanie, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za nieobciążaniem strony przegrywającej spór kosztami procesu w całości lub w części. Takie stanowisko znajduje również potwierdzenie w orzecznictwie. W wyroku z dnia 2 października 2015r. I ACA 2058/14 LEX nr 1820933 Sąd Apelacyjny w Warszawie stwierdził, że sposób skorzystania z przepisu art. 102 kpc jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór. Ustalenie, czy w danych okolicznościach zachodzą "wypadki szczególnie uzasadnione", ustawodawca pozostawia swobodnej ocenie sądu, która następuje niezależnie od przyznanego zwolnienia od kosztów sądowych. Zgodnie natomiast ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zawartym w postanowieniu z dnia 22 lutego 2011r. II PZ 1/11 trudna sytuacja życiowa, majątkowa, zdrowotna, osobista, która uniemożliwia pokrycie przez stronę kosztów procesu należnych przeciwnikowi, należy do okoliczności uzasadniających odstąpienie od zasady wyrażonej w art. 98 § 1 kpc. Dokonując tej oceny sąd orzekający winien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości, a podważenie oceny tego sądu wymaga wykazania że jest ona wadliwa. Nadto, należy zwrócić uwagę, że zastosowanie przepisu art. 102 kpc nie wymaga osobnego wniosku od strony przegrywającej. Powinno ono być ocenione w całokształcie okoliczności konkretnego przypadku, z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego do kręgu tych okoliczności zalicza się między innymi ciężką sytuację strony przegrywającej (por. wyrok SN z dnia 17 listopada 1972r., I PR 423/72, OSNC 1973, Nr 7-8, poz. 138).

W ocenie Sądu w okolicznościach niniejszej sprawy istniały uzasadnione podstawy do skorzystania z dobrodziejstwa określonego w art. 102 kpc i odstąpienia od obciążania pozwanych kosztami procesu z uwagi na ich sytuację materialną. Jak wynika z zeznań pozwanych oraz z przedłożonych przez nich dokumentów pozwani uzyskują niskie dochody – W. K. ma emeryturę w kwocie niespełna 700 zł netto, pozwany Z. K. ma dochód w kwocie około 1.200 zł miesięcznie. Dochody w tak niskiej wysokości pozwalają pozwanym jedynie na zaspokojenie podstawowych potrzeb egzystencjonalnych. W tym stanie rzeczy obciążenie ich nawet częścią kosztów procesu może wpłynąć tylko na pogorszenie i tak złej sytuacji pozwanych. W tych okolicznościach – zdaniem Sądu orzekającego – sytuacja pozwanych w pełni uzasadnia skorzystanie z dobrodziejstwa określonego w art. 102 kpc.